

Vergaderjaar 2023–2024

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 3252

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 mei 2024

Op 3 november 2023 bracht het Ministerie van Buitenlandse Zaken een nieuw ambtsbericht uit over de (veiligheids)situatie in Irak. Het nieuwe ambtsbericht beschrijft de situatie over de periode oktober 2021 tot en met september 2023 en is een actualisering van het algemene ambtsbericht van oktober 2021. Het nieuwe ambtsbericht is aanleiding om het huidige landgebonden asielbeleid voor Irak¹ te herzien.

De veiligheidssituatie in Irak wordt in het ambtsbericht beschreven als gefragmenteerd en volatiel maar ook als de meest stabiele in jaren, zeker na het aantreden van de regering Sudani in oktober 2021. Nergens in Irak, noch federaal Irak noch in de Koerdische Autonome Regio (KAR), is er sprake van dermate hoog niveau van willekeurig geweld dat er een reëel risico dreigt op ernstige schade als bedoeld in artikel 15, onder c van de Europese Kwalificatierichtlijn. De mate willekeurig geweld reikt niet het niveau van de uitzonderlijke situatie noch de minder uitzonderlijke situaties die in relatie tot de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de vreemdeling kunnen leiden tot een zogeheten 15c-risico.

Uit het ambtsbericht maak ik verder op dat gesteld kan worden dat er voor geen enkele groep geldt dat zij in algemene zin bescherming kunnen krijgen van de Iraakse autoriteiten en/of internationale organisaties, ook niet in de KAR. Zeker voor risicogroepen² zal worden uitgegaan dat het inroepen van bescherming in de regel niet mogelijk zal zijn. Voor andere zaken zal op individuele basis, op grond van de algemene beleidsregels³ worden beoordeeld of er al dan niet sprake kan zijn van bescherming door de autoriteiten.

¹ Vreemdelingencirculaire 2000 (C7/16)

² Risicogroepen worden later in het jaar omgezet naar risicoprofielen (Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 19 637, nr. 3211)

³ Vreemdelingencirculaire C2/3.4

In het huidige beleid zijn christenen, mandeeërs, jezidi's, joden, shabak, kaka'i, Turkmenen, bahai, Palestijnen aangemerkt als kwetsbare minderheidsgroep. Dit is in belangrijke mate ingegeven door het feit dat de strijders van ISIS zich keerden tegen elke groep die niet dezelfde geloofs-overtuiging hadden als zij. Deze groepen liepen daardoor in grote mate risico om slachtoffer te worden van algemeen geweld. Inmiddels is ISIS al geruime tijd verslagen en acht ik de (veiligheids)situatie bestendig genoeg om op grond van de informatie in het ambtsbericht te oordelen dat niet langer nodig is om deze groepen aan te merken als kwetsbare minderheidsgroepen. In het beleid komt dit derhalve te vervallen. Hierbij is de aangekondigde aanpassing in het groepsbeleid, zoals verwoord in mijn brief van 5 maart jl.⁴, meegewogen.

Voor shabak, kaka'i en bahai geldt dat deze religies niet officieel erkend worden in Irak. Zij worden daardoor ook niet erkend als religieuze minderheid en kunnen hun geloof daardoor niet vrij uitoefenen. Ook kunnen zij niet rekenen op bescherming van de autoriteiten. Om die reden heb ik besloten om shabak, kaka'i en bahai wel aan te merken als risicogroep. Deze risicogroepen zullen zodra het nieuwe risicoprofielbeleid in werking treedt gewijzigd worden tot risicoprofielen.

Voor christenen, mandeeërs, joden en jezidi's geldt dat deze religies in Irak worden erkend als officiële religies. Uit het ambtsbericht blijkt niet dat personen die deze religies aanhangen op grote schaal te maken krijgen met ernstige beperkingen in het uiten en belijden van hun geloof, noch dat zij bij terugkeer in algemene zin en op grote schaal te vrezen hebben voor vervolging of ernstige schade vanwege hun religie. Voor jezidi's geldt wel dat zij, als gevolg van de misdaden van ISIS in het verleden, het nog steeds lastig hebben in Irak en de KAR. Velen leven nog steeds in opvangkampen met zeer sobere leefomstandigheden. Velen zijn ook getraumatiseerd door de ontberingen die zij van de zijde van ISIS hebben moeten ondergaan. Aan de andere kant zijn er van de zijde van de federale autoriteiten initiatieven om de jezidi's terug te laten keren naar Sinjar en voor herstelbetalingen aan ISIS-slachtoffers. Evenmin lijkt er dus sprake te zijn van vervolging in algemene zin ten aanzien van jezidi's. Voor christenen, mandeeërs, joden en jezidi's zie ik derhalve geen aanleiding om hen als risicogroep, noch op basis van het nieuw te voeren beleid als risicoprofiel, aan te merken.

Op dit moment geldt in het landgebonden asielbeleid voor Irak voor LHBT personen dat groepsvervolging wordt aangenomen. Uit het nieuwe ambtsbericht komt naar voren dat de situatie voor deze personen niet is verbeterd. Ik zie dan ook geen reden om het beleid ten aanzien van deze groep aan te passen. Wel zal ik de koepelterm wijzigen in LHBTI met het oog op uniformiteit in het beleid.

In het huidige landgebonden beleid Irak is een bepaling opgenomen waaruit volgt dat alleenstaande vrouwen uit Irak in aanmerking kunnen komen voor subsidiaire bescherming. Op basis van de informatie in het ambtsbericht volgt dat de positie van alleenstaande vrouwen in Irak nog steeds zeer kwetsbaar is. Ik heb besloten om alleenstaande vrouwen aan te merken als groep die in aanmerking kan komen voor een verblijfsvergunning onder vluchtelingenstatus.

Hiermee wordt het beleid tevens in lijn met het Hof arrest van 16 januari jl. gebracht. Hoewel de positie van alleenstaande vrouwen kwetsbaar is, dient een gegronde vrees nog wel steeds in het individuele geval door de asielzoekster aannemelijk gemaakt te worden.

⁴ Kamerstukken II, vergaderjaar 2023–2024, 19 637, nr. 3211

In het ambtsbericht wordt aangegeven dat er zeker twintig staatsweeshuizen zijn in Irak. Er zijn in elk van de 15 provinciale hoofdsteden, die onder het gezag staan van de federale Iraakse overheid, staatsweeshuizen voor verschillende leeftijdscategorieën. Daarnaast zijn er enkele private weeshuizen.

De staatsweeshuizen bieden nachtopvang, zouden in de regel beschikken over een kleine ruimte voor medische zorg en zouden wekelijks bezocht worden door een dokter. De kinderen in deze opvangtehuizen volgen verplicht de zes klassen van het primair onderwijs, in theorie vanaf de leeftijd van zes jaar. Daarna volgt optioneel secundair, en in sommige gevallen vervolgonderwijs.

Op grond van de informatie in het ambtsbericht concludeer ik dat er in Irak sprake is van adequate opvang.

Voor de overige bepalingen in het landgebonden asielbeleid voor Irak zie ik in het ambtsbericht geen aanleiding om die aan te passen.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg